

Sămănătorul

Revistă Săptăminală

Săpt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, G. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- MAIOR V. VERZEA. — Înaintările în armata noastră.
M. EMINESCU. — La moartea Principelui Barbu Știrbei ; Doina.
(poezii inedite).
AL. G. DOINARU. — Sfirșitul tragic al unei damigene (schiță).
N. DUNĂREANU și A. MOROZOV. — Femeile (schiță de A. Cehov,
trad. după original).
ION GRĂMADA. — Furtună în Mai (trad. orig. după P. Rosegger).
Sc. — Notițe bibliografice.
IVAN TURBINĂ. — Cronica Veselă : Vis și Realitate.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani

În străinătate 25 „

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei

În străinătate . 12 „

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4
BUCUREȘTI

A apărut :

Caleidoscopul

LUI

A. MIREA

PUBLICAT DE

D. ANGHEL și ST. O IOSIF

De vânzare la toate librăriile
PRETUL: LEI 1.50

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei
În străinătate 12 »

ÎNAINȚĂRILE ÎN ARMATA NOASTRĂ

Înaintările făcute cu dreptate, după norme hotărîte și neschimbăcioase, încurajează și răsplătesc munca și meritul ofițerului și asigură armatei comandanți capabili și valoroși, a căror autoritate și competență nu este nici odată discutată. Ele trebuie să fie imparțiale și să satisfacă totdeauna numai interesele generale ale oștirea.

Prin asemenea înaintări se cimentează dragostea și camaraderia între ofițerii armatei întregi și se întărește disciplina și încrederea în șefii conducători. În numerile trecute am arătat că din nenorocire normele de înaintare s'au schimbat cu fiecare ministru, pentru a se favoriza anume arme sau persoane, fapte care au dat naștere la serioase nemulțumiri în corpul ofițeresc, manifestate și prin publicitate.

Revelările ce se fac prin gazete în fiecare an, cu ocazia stabilirii tablourilor de înaintare, sînt simptome foarte îngrijitoare pentru moralul oștirea noastre.

Domnul general Alexandru Hiotu (pag. 257, «Organizare și pregătire», 1907) zugrăvește foarte adevărat această stare de lucruri și zice:

«Nimic nu stabilește ordinea și nu impune militarului respect și încredere în autoritate, decît norma firească și dreaptă a execuțiunei regulate și imparțiale a înaintărilor.

«Fluctuațiunile gradelor în oștire, în fiecare an, după placul fiecăruia, izbind pe cei cari ar fi pe punctul de a dobîndi un drept cîștigat, demoralizează corpul ofițeresc.

«Din timp îndelungat această chestiune se perpetuă astfel:

«Într'un period oarecare, administrația superioară militară, pentru considerațiunii de vre-o natură oarecare, suprimă locuri din buget prin urmare se calcă drepturile celor ce urma a le dobîndi, ținînd în loc o mulțime de ofițeri cu drepturi cîștigate.

«Într'alt period administrația superioară militară adaogă în buget

locuri pentru diferite grade, provocînd o serie mai numeroasă de înaintări, împingînd pe unii prea repede.

«Aceste fluctuațiuni produc zguduirî și nemulțumiri, atingînd pe ofițeri în drepturile lor».

Pină în anul 1892, ofițerii armatei noastre s'au recrutat din școala militară de infanterie și cavalerie, care s'a numit ciți va anî și «școală de ofițeri».

Elevii acestei școale proveniau din școalele de fii de militari din Iași și Craiova și bacalaureați cari se primiau prin un concurs serios.

O altă parte din ofițeri au eșit din desființata școală de subofițeri dela Bistrița, unde cursurile se predau în mod elementar, deoarece nivelul cultural al elevilor era mai inferior.

În aceste școale, *spre cinstea conducătorilor*, a fost totdeauna cea mai severă disciplină și munca cea mai încordată.

Clasificarea elevilor se făcea fără părtinire, după merit și aptitudini militare.

Timp de doi ani de zile, elevul candidat de ofițer era supravegheat de aproape, era examinat în fața camarazilor; notele, observațiunile și pedepsele i se dedeau pe față, la lumina zilei.

Aptitudinile fizice și militare se cunoșteau de toți camarazi, căci exercițiile și aplicațiile tactice se făceau împreună.

Prin urmare fiecare elev era clasificat după merit și afirm cu siguranță că clasificarea din școala de ofițeri (cu foarte puține și rari excepții) a fost criteriul cel mai bun pentru judecarea și aprecierea inițială a unui ofițer.

Nu avem decît să luăm anuarul ofițerilor din 1906 (căci în anuarul pe 1907 intenționat s'a șters clasificarea și proveniența ofițerului) și vom vedea că cei dintii la clasificarea din școala militară au ajuns la cele mai înalte grade ale oștirea și sînt cei mai buni ofițeri, iar ca probă că clasificarea din școală se făcea după merit, iar nu după protecție, constatăm că mai toți aceștia sînt feciori de țărani sau de familii foarte modeste.

La terminarea școalei, elevii erau înaintați ofițeri — ei își alegeau arma — iar cei dintii 20 sau 30 la clasificare erau repartizați totdeauna în artilerie și geniu. Aceștia trebuiau să mai urmeze, ca ofițeri, încă o școală superioară de aplicație și cunoștințe tehnice.

Înaintările acestor ofițeri la gradele următoare s'au făcut după norocul și epoca armei sau după protecția individului.

La ciți-va ani, se vedea avansînd codași înaintea fruntașilor, iar cîte odată, ca prin minune, se vedea avansați înaintea celor dintii la aplicație — camarazi din alte arme cu trei sau patru promoții mai noi.

Faptul de a avea perspectiva să fii comandat de inferiorii tăi jig-nește amorul propriu al celui mai puțin egoist om.

Avansările celor buni și aleși trebuiau să se facă pe arme, ținind socoteală de promoție.

Prin revistele militare, s'a scris foarte mult în această privință chiar de d. Ministru actual și toți cunoaștem cum s'ar putea realiza acest echilibru cinstit, — însă influențele exterioare au fost totdeauna mai puternice ca sfînta dreptate.

Am curagiul să spun adevărul și afirm că astăzi sînt foarte serioase nemulțumiri în corpul ofițeresc; în special ofițerii de artilerie sînt cei mai năpăstuiți.

În Buletinul armatei și al marinei redactat de cei mai competenți ofițeri din toate armele, se vede la pagina 96 un tablou, în care se arată vechimea în grad a tuturor ofițerilor avansați la 10 Maiu anul curent. Din acest tablou rezultă că locotenenții cei mai noi avansați la gradul de căpitan în infanterie aveau 4 ani vechime, în cavalerie 5 ani — iar în artilerie 8 ani. La gradul de maior, căpitanii de infanterie aveau 7 ani vechime în grad, cei din cavalerie 8 ani, iar cei din artilerie 11 ani. La gradul de locotenent-colonel, maiorii din infanterie aveau 3 ani de vechime, în grad, cei din cavalerie 5 ani — iar cei din artilerie 8 ani. De aci rezultă că ofițerii de artilerie au avansat în acelaș timp cu camarazii lor din alte arme cari erau cu 3 până la 5 ani mai noi ca ei în grad.

Tot din acest tablou se vede că și ca promoție ofițerii de artilerie sînt cei mai vechi, prin urmare mai tirziu ei vor fi comandați de camarazi din alte arme, cu 4 și 5 ani mai noi ca ei în grad.

Ca să probez cu fapte concrete, voi cita cite-va exemple cunoscute :

Un camarad locotenent-colonel de artilerie — actual comandant de regiment, a eșit al 2-lea la clasificare în anul 1883, a făcut studii strălucite în străinătate, la școala politehnică din Paris și la școala de aplicație dela Fontainebleau. A fost profesor și este adevăratul creator al cursului de artilerie dela școala superioară de aplicație. El este inventatorul aparatului de ochire, adoptat la tunurile noastre cu tragere repede și este considerat ca podoaba artileriei noastre. Acest ofițer va fi silit să mai aștepte mult până va fi avansat la gradul de colonel, pe cînd în alte arme camarazii lui cu mult în urmă la clasificare — unii proveniți din Bistrița, alții din promoții mai noi — sînt coloneli de cîți-va ani. Prin urmare acest ofițer distins va fi comandat de aceia, cari sînt sigur că-i recunosc superioritatea.

Acelaș lucru se întîmplă cu alt locotenent-colonel de artilerie

care a eșit întâiul în anul 1883 și care a făcut de asemenea studii prea frumoase și mai îndelungate în străinătate. Acesta a lucrat la prima bază geodezică în România, a fost adjutant al M. S. Regelui, a fost profesor la școala de aplicație, iar acum îndeplinește abia funcția de ajutor de șef de corp la un regiment, pe cînd camarazii lui din alte arme cu mult în urma sa la clasificare, și din promoții mai noi, sînt coloneli, comandă de mult regimente.

Anul acesta a fost avansați locotenenți-coloneli în alte arme maiori cu 3 ani vechime în grad, pe cînd profesorul lor din școala de război — care a îndeplinit și funcția de director și subdirector al acestei școli, care are 6 ani vechime de maior, nu a fost avansat, avînd nenorocul a face parte din artilerie.

Acelaș lucru se întîmplă unui maior destoinic și muncitor, stîlpul artileriei de cetate. Acesta are 9 ani vechime în grad și de 5 ani este propus și menținut a fi înaintat la alegere, pentru gradul de locotenent-colonel, și la 10 Mai s'a u avansat înaintea lui camarazi din alte arme, cari erau căpitanii noi, pe cînd el figura deja pe tabloul de înaintare la locotenent-colonel. Desperat de această nedreptate, a reclamat la toți șefii, a cerut chiar audiență la M. S. Regele, însă nu i s'a acordat.

Am enumărat numai cite-va cazuri din acele ce se cunosc și se comentează de toți ofițerii.

Nu am mai vrut să răscolesc trecutul, spre a arăta nedreptățile strigătoare la cer, ce s-a u făcut și ofițerilor din infanterie, prin avansarea miraculoasă a unora.

Mărturisesc că în trecut și artileria a avut cite-va avansări înaintea camarazilor din alte arme, cu care ni se scot ochii acum.

Aceste favorizări în înaintare pe arme sau persoane, a u dat naștere la nemulțumirile ofițerilor de cavalerie, din care a rezultat acel fapt nesocotit, din anul 1894, care a atins mult reputația morală a armatei noastre.

Cînd se va da pe față adevărul acestei triste pagini din istoria armatei noastre, se va vedea că această mare greșală se răsfrînge mai mult asupra oamenilor politici cari a u speculat această chestiune.

Modul cum s'a u făcut mai totdeauna avansările a determinat foarte adeseori pe ofițeri conștienți de valoarea lor și cu caracter independent să părăsească, cu durerea în suflet, rîndurile oștirea. Voi reaminti cazul colonelului Peticari care a fost adjutant al M. S. Regelui, întâiul la clasificare din promoția sa și care a făcut studii strălucite în străinătate. Pentru noi ofițerii tineri, colonelul Peticari era tipul șefului instruit, autoritar, integru, stimat și iubit. El a in-

ventat și a construit pentru artileria română un tun cu tragere repede. Se cunosc de toți militarii împrejurările care l-au silit să părăsească oștirea — la vârsta de 49 ani, în momentul când avea drept să fie avansat general și când era în plină vigoare și în pline apatitudini de muncă. Armata noastră a pierdut prin el pe cel mai valoros ofițer din generația sa.

Iar zilele trecute am avut mihnirea să înregistrăm retragerea din oștire, pentru aceleași motive, a căpitanului Corneliu Felix, care a fost de asemenea întâiul la clasificare în promoția sa și a făcut studii excelente în străinătate. Retragerea lui a fost regretată de toți camarazii, iar oștirea a pierdut un ofițer distins, de caracter și de viitor.

Generalul Kuropatkin, enumerând cauzele morale care au pricinuit dezastrul armatelor rusești în Manciuria, afirmă că acestea au provenit din lipsa de oameni cari să se distingă prin independență, energie și inițiativa caracterului lor.

«In timp de pace oamenii înzestrați cu aceste calități se consideră ca nesuferiți, atribuindu-li-se că au caracter rău și în multe cazuri sînt siliți a părăsi serviciul armatei înainte de timp.»

Din contra, oameni fără caracter, totdeauna gata a aproba avizul șefilor lor, sînt considerați și împinși în carieră. Să nu uităm că în acest război am plătit destul de scump puțină grijă ce am pus în darea notelor subordonaților noștri.

Această spovedanie sinceră a învinsului din Manciuria este extrasă din ordinul de zi dat de acest general, cînd și-a luat rămas bun dela trupele sale, — ordin publicat în «Invalidul rus». ¹⁾

Tot cam în acelaș sens se exprimă și generalul von der Goltz în «Națiunea armată» :

«Caracterele hotărîte se prezintă de obicei mai puțin favorabile pentru înaintare în timp de pace.

«Dacă Napoleon Bonaparte și Carnot n'ar fi trăit în timpul revoluțiunei, probabil că și-ar fi terminat cariera în gradul de locotenent-colonel».

MAIOR V. VERZEA.

¹⁾ H. Bonnal, Questions militaires d'actualité, I-er série.

LA MOARTEA PRINCEPELUI BARBU ȘTIRBEI¹⁾

Turnurile mișcă'n doliu a lor inimă de aramă
 Și un înger cu-aripi negre, cu diademă de spini,
 Cu cîntarea plîngătoare, lumea mișcă, lumea chiamă,
 Precum mișcă vîntu'n cîntec fața mării de senin.

Și cu ochiul plin de lacrimi națiunea cea romină,
 Care are'n mii de inimă sufletul ei tremurînd,
 Vede cum prin nori se stinge stea cu flacără divină
 Și aude'n ceruri tunet și un geamă pe pămînt...

A'ntristării neagr'aripă peste lume se întinde.
 Totul tace, căci durerea este mută ca un gînd,
 Lumea azi nimic nu vede, ochiul nimic nu cuprinde,
 Decît cursu-aceluî astru ce se sparge pe-un mormînt.

Cine-î acvila ce cade? Cine-î stinca ce se sfarmă?
 Cine-î leul ce închide cu durere ochii săi?
 Cine-î tunetul ce moare umplînd lumea de alarmă?..
 — Este Domnul Romîniei: Barbu Dimitre Știrbei!

1869.

M. EMINESCU.

D O I N Ă²⁾

Ce stă vîntul să tot bată
 Prin frunza de tei uscată
 Și frîngîndu-și ramurile
 Să lovească geamurile?
 Iară tu de ce suspini,
 Cînd privești peste grădină?
 Nu măi sta de tot ofta
 Și în gînd nu măi puștra,
 Că atunci te voiî uita,
 Cînd nu s-or măi arăta
 Lîngă mare rîurile,

Lîngă drum pustiurile,
 Luna și cu soarele
 Și'n codru izvoarele.
 Veî avea de suspinat,
 Cînd veî ști că te-am uitat,
 Cînd veî sta ca să mă'ngropî
 Pe cărarea dintre plopi —
 Ș'atunci vîntul o să bată
 Prin frunza de tei uscată,
 Scuturînd-o, risipînd-o,
 De și s-o urî privînd-o.

1879—1883.

M. EMINESCU.

¹⁾ Din ediția critică a poeziilor lui Eminescu, ce va apărea zilele acestea, prin îngrijirea d-lui I. Scurtu, la «Minerva».

²⁾ Idem.

SFÎRȘITUL TRAGIC AL UNEI DAMIGENE

— ÎNTÎMPLARE DIN VIAȚA ROMÎNEASCĂ —

Astăzi vom face cunoștință cu damigeana părintelui Pafnutie din Valeni. E o damigeană veche, în care încap vre-o cincisprezece ocale de țuică, și-î îmbrăcată în nuiiele de lozie. Damigeana asta are foarte mulți cunoscuți, pentru că a călătorit prin foarte multe locuri. Și ce fel de cunoscuți? Tot oameni mari, bogați, oameni deștepți. A fost în casă la domnul subprefect de nenumărate ori, a fost la protopopul din Ploești, la directorul prefecturii, a fost la domnul prefect, — ba, cînd era nevoe mare, damigeana se suia în tren și pleca la București. Părintele Pafnutie se ținea după damigeană, cum se țin credincioșii după sfînta icoană din Trifești.

Dec! părintele e om bătrîn, cu patru clase de seminar, atîta era toată cartea lui, — și nu se pricepea bine în toate treburile. Cit a trăit, n'a cetit de cit cărțile bisericești și pomelnicile pe care le scria pe hirtie galbenă de învelit măslinile, cu un creion gros de lemnar. Și fiind că e așa de bătrîn, și așa de nepriceput în lumea asta nouă care se desfășură înaintea ochilor săi ca un lucru necunoscut, părintele se ascundea în dosul damigenei, și o lăsa pe dînsa să-î facă afacerile. Nu-î vorbă, afacerile ei totdeauna erau minunate.

Damigeana era foarte îndrăzneată, mult mai îndrăzneată de cit părintele. De multe ori voiă să intre în casele mari pe ușa din față: une-ori era primită, alte-ori, suduită și dată afară. Să-l fi dat cineva pe părintele Pafnutie afară din casă, — phiii! pățea pozna boerul. Damigeana însă avea altă educație. se conducea după alte principii. O dădea cine-va afară pe ușa din față? Bine! Ea intra pe ușa din dos, — așa că, la urma urmei, chiar dacă intra pe ușa slugilor, tot în salonul boerului nimerea. Iar dacă ajungea aicea, — ce să facă boerul? Îi asculta plîngerea, îi îndeplinea rugămințile, — și damigeana pleca mulțumită, veselă și ușoară, ca și cum cineva ar fi deșertat-o de țuică.

Prin faptul că era totdeauna veselă și făcea o mulțime de ghidușii, damigeana era pofuită adese-ori în casele domnului subprefect, la petrecerile săptămînale ale acestuia. Tiii! ce vesel era subprefectul cînd o vedea. Știa că va petrece bine, pentru că damigeana avea un dar strașnic de a deschide gustul de vorbă și de petrecere.

Părintele era ca un tată bun, făcea veșnic gustul damigenei și n'o oprea să se ducă de cit atunci cînd se indesau petrecerile subprefectului, și cînd damigeana pierdea prea multe nopți și slăbea.

Unsprezece copii avea părintele, unsprezece belele, dar toată nădejdea lui se răsema pe damigeana asta, făcătoare de minuni, și în vîrstă de vre-o douăzeci și trei de ani.

Nu era mare, cincisprezece ocale nu-s cine știe ce lucru, dar faptele făcute de dînsa erau așa de însemnate, în cît părintele Pafnutie se minuna de multe ori de puterile ei, și-i venea s'o sărute.

Gîndiți-vă și dumneavoastră, damigeana i-a băgat doi băieți în seminar, damigeana i-a băgat un băiet în școala normală din Craiova, tot prin stăruința damigenii un băiet e funcționar la subprefectură, — ce mai vreți? Doar nu i-a măritat fetele, — atita! Dar pe fete le-a gospodărit mișoarele strînse cu trudă, cu necazuri, cu fel de fel de suferinți. Ar fi voit părintele să-și mărite fetele tot prin stăruința și după chibzuiala damigenii, dar nu se putea.

Iată că o nevoe îl stringe odată în chingă pe părintele Pafnutie. Viitorul băietului de la Craiova îl neliniștează. Absolvise școala și nu era nici un post liber de învățător prin împrejurimile Vălenilor. Să se ducă în altă parte? În alt județ? N'ar fi înțeles nimica din leafă! Ce naiba să facă? Trebuia să se înființeze un al doilea post la o școală rurală de lingă Văleni, — dar cine să stăruiască pentru înființarea postului? Se gîndește, se sucește părintele Pafnutie, se scarpină în cap, își ridică puțin pantalonii, — dă fuga la damigeană, o privi lung, ca și cum ar fi cercetat părerile ei cele mai adînci și mai bune, apoi o umplu cu țuică bătrînă, o astupă, — și haî, părinte, după damigeană.

În tren, damigeana își pierduse dopul, și părintelui îi era cam necaz că trebuia să-i vire degetul în gură, să nu se verse țuica. Pe la amiază sosiră în București. Damigeana rămase la otel, c'un dop de hirtie în gură, iar părintele plecă la Minister să afle strada și numărul casei directorului, care putea să facă și să desfacă totul. Află adresa și se întoarse înapoi. Luă damigeana, se sui într'o trăsură și porni la domnul director. Aū ajuns amîndoi în fața casei. Se luară la ceartă. Zicea damigeana :

«Treci dumneata înnainte, și pe mine lasă-mă în urmă, ascunde-mă după antereu, dar pîntecele să nu mi-l acoperi, ca să-l poată vedea directorul».

Iar părintele, după o chibzuială adincă, răspunse :

«Nu se poate! Treci dumneata înnainte, că ești mai tinerică de cît mine, ai o înfățișare mai bună și parcă ești mai plină la față.»

În sfîrșit, după ce damigeana fu convinsă, porni țanțoșă înnainte. Se auzi țîriitul clopoțelului. O servitoare veni și deschise ușa. Damigeana intră în sală și, după dînsa, părintele.

Dar părintele, — ce să zic? om bătrîn, neumblat prin case mari, nedepins cu covoarele, nu știu cum face, cum drege, că se împiedică de un covor și — bildibic! peste damigeană, care, neputînd duce în spate un om așa de zdravăn ca părintele, căzu la pămînt zdrobită în zeci de bucăți. Țuica țîșni și acoperi repede toată podeaua sălii. Pe sub crăpăturile de jos ale ușilor țuica se întindea și prin celelalte odăi și împrăștia mirosul ei tare. Directorul sări de la biroul unde lucra:

«Ce este, părinte?»

— Ce să fie, domnule director, răspunse părintele uluit; s'a spart damigeana.

— Dar cine ești dumneata? Ce vreî?

— Ce să vrea? Iaca, să mă ierți, domnule director, că s'a spart damigeana; dar am un băiet care a absolvit școala normală din Craiova, și aș vrea un post de învățător măi prin apropierea Vălenilor.

— Nu se poate. Locurile vacante se publică prin *Monitorul Oficial*. Să vie la Minister băietul să-și ocupe locul, cînd l'om chema noi. Posturi nouă nu înființăm.

Apoi directorul întoarse spatele către preot, încrunțat și supărat că i s'a împutit casa de țuică, și porni în birou. Părintele Pafnutie, cu privirile ca ale unui cine bătut, eși afară. Se gîndi el:

«Eū sînt bătrîn, nu prea am trecere. Ia să nu se fi spart damigeana!...»

Porni mîhnit spre otel. Seara plecă cu trenul acasă. Era pentru prima oară cînd părintele se întorsese fără nici un rezultat, deși se bizuise pe atotputernicia damigenii. Acasă spuse preotesei:

«Poate reușeam, dar s'a spart damigeana și am umplut casa directorului cu țuică.»

Biata damigeană!...

AL. GH. DOINARU.

A. CEHOV

F E M E I L E

Feodor Petrovič, revizor școlar în gubernia N., trecea drept un om foarte cinstit și bun la suflet. Intr'una din zile primi în cancelaria lui pe profesorul Vremelski.

— Trebuie să demisionezi, negreșit, domnule Vremelski, vorbi re-

vizorul. Din cauza vocii e peste putință să mai poți ocupa slujba de profesor... Ei, dar cum ai perdut vocea?

— Eram asudat și-am băut niște bere rece, sîsii profesorul.

— Ce nenorocire! Să slujești 14 ani și dintr'o dată așa năpastă pe cap, dintr'un lucru de nimic... să-ți perzi cariera... Și-acuma ce aveți de gînd să faceți?

Profesorul nu răspunse.

— Sînteți familist? întrebă revizorul.

— Femeie și șase copii, înălțimea voastră, sîsii din nou profesorul. Se făcu tăcere.

Revizorul s'a sculat dela birou și-a început să se priumble foarte tulburat, dintr'un colț într'altul...

— Nu mă duce capul ce să fac cu d-voastră, vorbi el. Profesor nu mai puteți fi. Până la pensie vă mai trebuie un an. Să vă las în voia soartei nu mă lasă inima..., sînteți omul nostru care ne-ați servit 14 ani; datoria decî ne face ca să v'ajutăm... Dar cum să v'ajut? Ce pot eu face pentru D-v.? Puneți-vă singur în situația mea.»

S'a făcut iarăși tăcere. Revizorul se 'nvîrtea mereu, giundindu-se, iar Vremelskii lovit de nenorocire, sta perdut într'un colț pe un scaun. Deodată revizorul izbucni într'un sgomot de veselie, plesnind din degete... «Cum dracu nu mi-a venit în cap așa ceva mai înainte!», a'nceput să vorbească el repede... «Ascultați ce vă pot da. Săptămîna viitoare iese la pensie secretarul de la Azil; dacă doriți, puteți intra în locul lui.

Vremelski care nu se aștepta la așa bunăvoință, s'a luminat la față.

— Și-î foarte bine, a zis din nou revizorul; chiar astăzi îmi puteți da pîtiția.

După ce a plecat Vremelski, lui Teodor Petrovici parcă i s'a ridicat o greutate de pe suflet... Nu mai avea acum în față pe pedagogul acela gheboșit și sîsiit... Se simțea fericit că a putut să-î găsească ceva... Dar buna lui dispoziție n'a ținut mult... Cum s'a 'ntors acasă și s'a așezat la masă, nevastă-sa, Nastasia, deodată 'și-aduse aminte...:

— A! eram să uit! Ascultă! Ieri a fost la mine Nina Serghievna și m'a rugat din tot sufletul ca să faci loc unui tînăr, la vacanța care se deschide la Azil.

— Da, dar locul acela l-am promis altcuiva, răspunse revizorul încruntînd sprîncenele... Și afară de asta, tu știi obiceiul meu, că nu pun în slujbă oameni după protecție...

— Știu, dar pentru Nina Serghievna s'ar putea face o excepție...

Știi cât ne iubește ființa asta!, parcă i-am fi niște rude; și noi n'am făcut nimic pentru dînsa.., Nicî să te gîndești, Fedea, să faci altfel...

— Și cine e acela pe care-l recomandă dînsa?

— Polzuhin...

— Care Polzuhin? Nu care cumva ăla, care anul trecut a jucat în societate pe Tațki?... Filfizionul ăla?... Pentru nimic în lume, nu!...

Revizorul s'a sculat dela masă...

«Niciodată... Să mă ferească Dumnezeu!»

— Dar pentru ce?

— Înțelegi, mătușică, că dacă un om tînăr aleargă să capete o slujbă prin protecție, atunci cu siguranță că-î un fleac... De ce n'a venit el singur la mine?...

După masă, revizorul s'a culcat în cabinetul lui, pe divan, și-a început să citească gazetele și scrisorile primite.

«Bunule Teodor Petrovici,.. îi scria femeia primarului... «D-voastră mi-ați spus odată că-s o bună cunoscătoare de suflete. A venit vremea să vă dovedesc aceasta prin fapte. Zilele acestea are să vină la d-voastră ca să vă ceară postul de secretar la Azil, un domn K. N. Polzuhin... E un băiat foarte cum se cade și simpatic... Cum o să-l vedeți aveți să vă convingeți... ș. a. m. d...»

— Niciodată, a rostit revizorul! Să mă ferească Dumnezeu!...

Iar după asta, nu trecea o zi ca revizorul să nu primească bilețele de recomandatie pentru Polzuhin... Într'o bună dimineată iată că vine singur, Polzuhin. Un băiat tînăr, plin la față și ras ca un jocheu... Înbrăcat într'un costum negru și nou...

— Pentru afaceri de serviciu, nu primesc acasă, ci la cancelarie, a zis rece revizorul, după ce i-a ascultat cererea.

— Scuzați-mă, înălțimea voastră, dar toți prietenii m'au sfătuit să vin acasă.

— Hm, a murmurat revizorul, uitîndu-se cu ură la ghetele lui ascuțite... După cât știu d-voastră sunteți un om cu avere..., și n'aveți nici o nevoie să umblați după slujbă; mai ales că leafa e foarte mică...

— Nu pentru leafă ci numai așa..., ca să fiu în serviciul statului...

— Așa-î, dar sînt sigur că d-ta peste o lună ai să te plictisești de slujba asta și o s'o părăsești; iar eu am pentru dînsa oameni cari ar avea-o ca o carieră. Sînt nevoiași pentru care...

— Nu, n'am să mă plictisesc, înălțimea voastră, l'a întrerupt Polzuhin... Pe cuvîntul meu de onoare c'am să fiu cât se poate de sîrguitor....

Revizorul s'a înfuriat.

— Ascultați, l'a întrebat revizorul cu un suris batjocoritor... De ce n'ați venit d-tră din capul locului, și-ați stăruit prin cucoane?...

— N'am știut că asta are să vă supere; a răspuns roșindu-se Polzuhin... Dar dacă înălțimea voastră nu pune nici un preț pe recomandată, atunci pot să vă dau și-o dovadă...

Polzuhin a scos din buzunarul hainei o hîrtie și-a întins-o revizorului. Pe hîrtia asta se vedea scrisul încîlcit al unui copist, iar jos iscălitura guvernatorului. După felul cum era scrisă dovada și după iscălitură, se cunoștea că guvernatorul o iscălise fără s'o citească și numai ca să scape de o femeie cu protecție care-î bătea capul...

— N'am ce face! mă închin! a zis revizorul citind scrisoarea și oftînd... Dați-mi mîine petiția... N'am ce mai zice!...

După ce-a plecat Polzuhin, revizorul a căzut pe gînduri... Ce fleac!... a scrișnit el printre dinți, alergînd dintr'un colț într'altul. Și-a ajuns scopul, nemernicul, lacheul cucoanelor, dihanie tîrîtoare!...

Revizorul a scuiat de ciudă spre ușa prin care dispăruse Polzuhin... Dar de odată s'a înroșit și s'a tras înapoi. În clipa aceea intra în biroul lui femeia Administratorului Palatului Statului...

— Numai pentru un minut, pentru un minut, a început cucoana... Stați jos, cumetre, ascultă-mă, te rog... Iată ce-am auzit... Ci-că s'a făcut un loc la azil., Mîine sau poate chiar și azi are să vină la d-ta un tînar Polzuhin...

Cucoanei îi mergea gura, iar revizorul privea cu ochii holbați și tulburî, parcă ar fi fost gata să leșine...

A doua zi cînd a venit Vremelnskiî, revizorul nu se putea hotărî să-i spuie adevărul... Se 'mpiedeca în vorbă și nu știa cum să înceapă... Aici îi venea să se scuze, aici să dea pe față toată chestia; însă limba i se împiedica în gură, parc'ar fi fost beat... Urechile îi ardeau și-o furie strașnică îl cuprinse în contra lui însuși...

«Auzi, eu în cancelaria mea, în fața unui inferior, să joc un rol așa de caraghios»... Și fără să-și dea seamă, a lovit de-odată cu pumnul în masă, sărînd de pe scaun...

«N'am nici un loc pentru d-ta... N'am... Lasă-mă 'n pace... Ce mă chinuești?... fă binele acesta...»

Și-a eșit din cancelarie.

Traducere după original de
N. DUNĂBEANU ȘI A. MOROZOV

FURTUNA IN MAI

(PETER ROSEGGER)

Era ca turbată. Încă nimeni nu o văzuse în așa hal, căci era o ființă bună de inimă. Fratele ei, parohul, zise: Dacă minia e mai tare decît iubirea, cu atît mai bine; mai ușor i-a trece.

«Mă duc! țipă ea, și zmuncind tulpanul cel castaniu, îl aruncă în neordine pe umeri.

«Încotro vrei să te duci?» o întrebă parohul.

«Încotro adecă? La dînsul.»

«La *Lehendorfer*? Tu? Chiar acuma? — *Marianna*, eû în locul tău n'aș face-o. Să te tîrîiești în urma lui? mișelul!»

«Să te tîrîiești în urma lui? Na, frate, mulțămesc lui Dumnezeu, de asta n'am eû nevoie.»

«Așa socot și eû. Dragă, scumpă surioară, vei avea zece pentru unul.»

«Nu-mi trebuie nici unul! Pe nime. Toți sînt canalii, stricați și perfizi!» Tot trupu-i tremura, obrajii erau palizi ca niște moaște, iar buzele e roșii de altfel, se înalbiră ca și dinții, ce-i încleștase, de scrișcau. Însă ochii

În ochii aștia mari, rotunzi, zvîcniău flăcările, ca prin fereștile unei case, înlăuntrul căreia ard toate în vilvătaie.

«Și totuși vrei să mergi la dînsul?»

«Pentru că vreau să-l învăț minte!»

«S'a încumințit el destul acuma.»

«Însă n'a prins minte și de la mine! — Stăi tu, berbantule, ceilalți ți-au arătat ce pot, acum vin și eû la rînd» — și zmunci ceva din cui.

«Ce? cravașa, *Marianna*?!»

Dar ea se năpustise pe ușă afară.

Parohul se plimba repede prin odae în sus și în jos.

— «Intrigile astea! Afurisitele intrigî de amor! Așa de plină de ură așa de însetată de răzbunare! Și asta să se cheme iubire?! După cum spun oamenii, trebuie să fiu gata în tot momentul, ca să-l desleg de păcate! Să-i iert eû greșalele aceluia, care a înșelat pe soră-mea? De obicei n'ai vreme să-i îndulcești cuiva traiul, după ce l-ai înăcrit. Păcat de dînsul. Ce folos că flăcăul e de altfel cinstit, dacă-i lipsesc lucrurile cele mai capitale. Bigamî, ca și cîni! Ptiu, drace!»

Prin fereștile luminate de soare zări pe medicul satului trecînd pe drum.

Parohul deschise fereastra: «Bună dimineața, vecine! Ce noutăți?»

«Bună dimineața, părinte! Putem trage clopotele!»

«Cum se poate? E ceva groaznic! Greu a trebuit el să ispășiască!»

«Dă Doamne să avem și noi așa un sfîrșit. O viață așa de îndelungată!» zise bătrînul medic.

«Domnia-ta te gîndești poate la moșneagul *Zinnstauber*!»

«A trecut la cele veşnice.»

«Eū credeam că ajutorul lui.»

«A! *Lehendorfer*. Ei, cu acela-i şi mai rău.»

«Aud că, — o păruială. Căci multe vorbeşte lumea.»

«Lungă vreme n'are să mai sară el gardul la fata vecinului!»

«Căci nici n'are ce căuta la dinsa, *Pierde-vară!* Mişelul, care — *sapristi*, mai că eram să sudui.»

«I-au zdrobit fluierile picioarelor — amîndouă,» povesti medicul. «O sumedenie de flăcăi. Supt fereastra fetei lui *Grillbaumer*. Mai întii — așa zice lumea — l-au îmblătii bine, după aceea el a sărit cu cuţitul la dinşii, însă pe urmă şi-a căpătat porţia. L-au zdrobit ca pe o păpuşă.

— Poftă bună, părinte!»

Curat, că poftă bună! Biata copilă. Ai acuma un mire ce nu se poate ţinea pe picioare. Aha! tu ai mers să-l croieşti cu harapnicul. Mi se pare că totuşi vrei să-ţi-l ţii... Aşa vorbea parohul singur, după ce se îndepărtă medicul.

După vreme mai îndelungată se făcură douăsprezece oare. În turnul bisericii trăgeau clopotele. Parohul sta în fereastă şi murmură rugăciunea : *Ave Maria*. Astăzi putea să o repetiască după plac, fără să se răciască supă, căci nu era încă pusă pe masă. În bucătăria parohială nu ardea focul, de oarece nu venise încă tînăra bucătăreasă.

Ea alergase spre casa starostelui de tăbăcari, în paşi bărbăteşti, largi şi grăbiţi. Acolo era odaia lui. Femeile se opriau pe uliţă şi priviau în urma ei c'o căutătură răutăcioasă. Gîndia că are să le sfredeliască cu privirea. Să plece ochii în jos! Ba tocmai nu! Mai mult preţuieşte ea, decît toate la un loc. Nenorocirea te face semet. Ea vijii cu cravaşa prin văzduh şi plesni gîştele ce gîgîiau înspăimîntate. Aşa de straşnic clocotia mînia într'însa, că n'o durea de loc inima. Înainte de şase săptămîni s'au fost logodit. Ajutorul aştepta să fie avansat şi apoi să se însoare. Ce băiat drăguţ! Şi așa de falş! Așa de falş! Însă are să vadă el! Îi va da cu piciorul. Îi va dispreţui şi-l va lăsa pe drumuri! Pe urmă culeagă-1 fata lui *Grillbaumer*—şerpoaica! Viperă înveninată! Doamne, de iar veni astăzi la gură toate batjocurile, ce se cad acestei tîrfe. Ea la smomit, altfel n'a fost cu putiţă!

Cînd intră *Mariana* în dubălărie, întrebă mai întiiu unde-i odaia lui. Pe treptele dinspre ogradă întilni pe-o babă. Aceasta se bucura așa de tare de vizită, încît întinse o gură pînă la urechi, de i se vedeau tustrei dinţii.

Era gardiancă şi voia să-l lase pe tineri singuri.

«Nu-i nevoie!» ţipă *Mariana*. Baba rămase afară. Uşa e doară destul de subţire...

În ogradă grohăiau porcii. Dintr'o şopreaţă de scînduri ce sta deschisă, de se vedeau calfele cum rădeau petec de petec piei dubite, venea un miros greţos. Aerul din odaie era jilav, fereastra închisă şi pe pat zăcea un om tînăr, ale cărui picioare umflate erau învălite în obiele, de părea

un uriaș copil înfășat. De altfel, om frumos. Pe fruntea-i asudată erau lipite câteva șuvițe de păr negru. Mustăcioara lui, potrivit de mare, era cu totul neîngrijită și perii îi intrau în gură când vorbea.

Ea crezuse că are să intre în toate răcorile, dacă dînsa va răsări deodată ca din pămînt înaintea lui. El însă o privi galeș și-i întinse mîna.

Atunci ea se răzîmă uimită de ușă. «A! tacî că-i bine!» zise ea. «Cît de prietenește mă salută! Mi se pare că nu-i minios de loc pe mine!» Atîta batjocură deocamdată. Apoi svîrli de pe dînsa tulpanul și furtuna izbucni: «Măi rîsule! Măi bajocură! Bine ți-au făcut! Trebuia să te zdrobiască de tot! Și mînile și scăfirlia!»

El nu răspunse. Vedeă el prea bine încotro bate ea. Voia numai să-i abată gîndurile și chemă cu voce răgușită gardianca, să-i deie apă.

«Dar, rogu-te», zise *Mariana*, «nu ți-i cumva pe aici ibovnica? Să te caute, căci doară trebuie să suferi așa de mult pentru dînsa!» Cine observa însă, că vorbele aceste îi sfîșiau ei pieptul ca și cu cuțitele?

«*Mariana!*» zise bolnavul în fine. «Nu vreaș să mă cred mai bun, decît sînt. Am făcut o greșală mare. Însă nu așa de mare cum socoți tu. Pînă într'atîta nu mi-am pierdut eu mințile, nu, niciodată...»

«Nu minți!» țipă ea ascuțit. «Degeaba nu-l calicești pe nime din gelozie! Căci calic ești acuma!»

El tăcu o bucată de vreme, apoi zise îndărătnic: «Cine suferă afară de mine!? Dacă tu-mi începî astfel! Cui îi pasă de mine?»

«Cui îi pasă, întrebî tu?» zise ea cu tonul îmblînzit acum. Cui i-ai jurat tu credință, *Hans*? În ziua de Sin-Petru. Ți-aduci aminte? Fi-vei credincios? te-am întreat eu. Și tu mi-ai răspuns: «Ce-ți trăsnește prin cap? Un bărbat ce-și calcă cuvîntul! Să juri credință logodnicei tale — ai zis tu — e un cuvînt de onoare ca fiecare altul. Iar cel ce-l calcă e un potlogar! Și astăzi, după șase săptămîni? Nu trebuie să-ți spun cine ești, căci singur te-ai numit».

El se ridică repede într'un cot și vorbi apăsător: «Poți să-mi arunci în față că am făcut ceva rău? M'ai văzut?»

Acuma veni ea la rînd: «Tăgăduiește! tăgăduiește! Mișelule! Frumoasă căznicie ar fi aceasta, dacă tu ai gîndi: «Numai să nu vadă ea! Numai ea să nu vadă! Cum are să fie credința, pe față, ori pe ascuns? Doară de ce mă mărit eu? Ca să am un bărbat credincios. Pot rămînea și nemăritată. La frate-meu nu-mi lipsește nimic. De o mie de ori e mai bine să fii slugă pe viață, decît soție de consilier. — Dacă astfel înțelegî tu credința și cinstea — și să fii zilnic înșelatî pentru fiecare bucătăreasă Nerușinatule!»

«*Marianna!*»

«Mi-e groază de tine! Nu pot să spun cit mi-e de greață! Ștregar ți-gănesc!»

«Lasă-mă să vorbesc!»

«Poți să spui ce-ți place; încrederea-i pe copcă! Poți fi cîstit, cum te taie mîntea și capul — numai dacă-ți reușește. — Mie însă nici cînd nu

mi-a ieși din cap ziua aceea: el poate să te înșele, poate! Te-a înșelat chiar la începutul logodnei, când e doar iubirea mai înfocată. Ce-î drept, l-au bătut țol, și tot satul a aflat despre asta. Altă dată însă va fi mai isteț, și atunci vei avea în casă cel mai meșter potlogar, de care vei trebui singură să te încui, când lași lăzile și dulapurile deschise!»

«Tu! *Marianna!*» Lui îi veni un gust să sară din pat; dar atunci îi pîriiră oasele picioarelor. De durere scrișnea din dinți, iar pe frunte îi isvoriră stropi mari de sudoare. Ea îl privi un moment în tăcere.

Cu dinții încleștați el rosti: «Și chiar dacă aș fi greșit! Ce inimă de piatră ai tu! Acuma când sint așa de străin, — așa de străin...»

Ea mersese cu pași repezi prin odăiță în sus și'n jos. Cuvintele ei proprii îi pricinuiră un chin așa de groaznic, că dinsei îi venea să strige de durere. Și cum sta ea așa într'un ungher, departe de patul lui, se'n-toarse de-odată într'acolo și vorbi încet: «Bine, dacă tu ești nevinovat, cum s'a întîmplat?»

El îmboția cu mîna țolul pe dînsul și zise: «Doamne, cum s'a întîmplat! Șeful își serbase ziua onomastică. Când mă'ntorceam noaptea spre casă, eram cu chef, și trecînd pe lîngă casa lui *Grillbaumer*, ce-mî plesnește prin cap? Aici doarme încă o fată, ce-aș putea-o trage pe sfoară. Și bat în fereastră».

«Dar cit de bine ai nemerit fereastra!»

«Pentru-că alte dăți am hoinărit de cîte-va ori noaptea cu flăcăii. Atunci ea era drăguța lui *Gregelmaier*, dă, cum obicinuește tineretul. Noi am stat de strajă înaintea casei, și cum treceam eu în noaptea aceea pe lîngă fereastră, m'a împins păcatul.

«Și alta nimic? Dar — nevinovăția asta! Prea duioasă! Numai s'o zădărești, de aceea ai stat la fereastră? Numai de asta? *Hans!* Dacă te 'ntreb eu acuma, *ori de-î adevărat?* Uită-te la mine!»

El o privi în față cu inima deschisă, însă de-odată clipi din gene, ca lovit de o lumină orbitoare. Apoi privi împrejur, ca și cînd ar cerși ajutor. Și tăcea ca mormîntul.

«Ei! Cuvîntul de onoare!» Încremenită ca un stană de piatră stătea ea înaintea lui. El se trase către părete, își acoperi fața cu palma — și plîngea.

Ea pași iarăși în sus și în jos. De mult n'avea în mîna cravașa. Ea deschise fereastra ca să dea cu batista muștele afară. Mirosul cel greu din cămara de dubit pătrundea înlăuntru; închise iarăși fereastra. Și prefăcîndu-se că voește să facă rînduială, arunca straele și cărțile încolo și'ncoace, numai să-și ascundă emoțiunea. Răul ăsta, ce grozav de amărit e acuma! Un schilod și astfel de dureri! Trebuie să zacă și n'are pe nimeni...

Acuma se apropie iarăși încet de patul lui, de tot lin, îi puse ușor mîna pe frunte și-î netezi puțin părul, dîndu-i-l în sus. El plîngea cu hohot, de se scutura cămașa pe dînsul. Ea însă nici nu voi să-î mai amintească de cuvîntul de onoare.

Fără de veste se plecă de-asupra lui, îi strînse capul la pieptul ei, îi sărută fruntea, obrajii asudați și gura așa de aprins, în cît i se opri respirația. O lăsă în pace, însă mai pe urmă, cînd obosise, gemu: «Eu nu-s vredni⁸ de tine!..»

«Te ia^u în numele lui Dumnezeu», răspunse ea. Vocea-i era răgușită, frîntă. După un răstimp, cînd s'a fost recules și liniștit, zise: «Așa nu poate să rămîi aici. Trebuie să ai o cătare cum se cade. Ce zice doctorul?»

«M'a bandajat. Amîndouă-s zdrobite».

«E^u vrea^u să chem un chirurg».

«Și al nostru trage nădejde. Dar răbdare — zice el».

«Ești mulțămît cu gardianca cea bătrînă? Dacă nu, o chem pe *Nandi* de la spital. Știi, aceea se pricepe la bolnavi și-i tare grijulie. E^u mă voi^u repezi în toată ziua de cîte-va orî încoace, să nu-ți lipsească ceva. Îți aduc și mîncarea, dacă vreⁱ. Uită-te, tu șezi tare rău... Stăi să-ți îndrept perinele mai bine. Nu poți să te miști?»

El dădu puțin din cap că poate.

«Te doare tare rău?» îl întreba ea cu interes.

«Acuma nu, *Marianna*, acuma nu».

«Uită-te, tu ești doară *Hans* al me^u cel bun!» Ea-i netezia fața cu amîndouă mîinile. Ochiⁱ erau umezi. Și era așa de fericită, așa de fericită! Durerea era mai că mai dulce, de cît iubirea. Sau — poate abia aceasta era adevărata iubire? De cînd ea avea să-i ierte ceva lui! Abia acuma l'a luat de bună voe, de-abia acuma putea să vadă și să-i arate, cît de mult îi priește lui Și abia acuma pricepea și ea, că legătura aceasta n'o mai poate rupe nimeni, că toată durerea și bucuria ei, atîrnă de la omul acesta.

«Ce ai tu? Ce ai tu, *Hans*?» îl întrebă ea, dîndu-și toată osteneala să-i așeze cu mîinile capul așa, în cît să o privească în față. El își acoperea mere^u fața. În urmă ea vorbi numai o singură dată: «Atîta rușinare!»

Apoi începu să povestească fel de fel de lucruri hazlii, însă nu pomeni nici-un cuvînt despre pricina celor ce s'au întîmplat. Iată însă, că ajutorul ridică fără veste mîna în sus și plesni din degete.

«Ce-i asta?» îl întrebă ea rîzînd.

Pentru că nu pot altfel să chiuiesc!»

Pe la două ceasuri după amiază trosnia focul în bucătăria parohului. Parohul se furișă singur pe ușă, ca să se uite prin ferestruică, să vadă de-i va plăcea prînzul. Ea rîbotia prin casă, roșie la față și veselă.

Da, dragă frățioare, se înțelege că-ți va plăcea.

trad. după original de ION GRAMADĂ.

Notițe bibliografice.

Convinși despre însemnătatea și rodnicia traducerilor din literaturile străine, dacă traducătorii sînt înșiși talente literare și pot tălmăci după original, vom urma să publicăm, din vreme în vreme, bucăți alese din marii scriitori ai lumii.

În acest număr dăm, pe lângă o schiță din Rosegger, întîrziată din pricina îmbulzelii de material, și o schiță din operele cunoscutului scriitor rus A. Cehov, a cărei traducere este datorită d-lor N. Dunăreanu, știutor al limbei ruse, și A. Morozov, un prieten rus al colaboratorului nostru.

Vom publica, în numerele viitoare, o nouă traducere din Björnson a d-lui D. N. Ciotori și alte schițe din A. Cehov.

* * *

A doua ediție din volumul «Drum și popas» al d-lui C. Sandu-Aldea, apărută acum la «Minerva», însemnează o frumoasă izbîndă a primei d-sale opere și o dojană meritată pentru gravii critici cari se pripiseră să primească această operă cu oarecare rezerve neîntemeiate și cu «binevoitoare» sfaturi inutile și neurmte de autor.

* În editura librăriei naționale a apărut «Schitul Cerebucului», povestire din trecutul Moldovei, de d. Em. Grigorovitză; pg. 120 în format mic; prețul 1 leu.

* D. căpitan C. I. Creangă, fiul marelui povestitor popular și neobositul luptător pentru interesele industriei și comerțului nostru național, publică o remarcabilă broșură despre primejdia industriei și comerțului *bragei* practicate la noi de Bulgari, recomandînd întemeierea unei societăți românești în acest scop. Dorim ca d. Creangă să fie înțeles și sprijinit, precum ar fi nevoe.

* D-l M. Mihăileanu, profesor, publică în «Biblioteca politică», nr. 5, biografia d-lui Nicolae Filipescu.

Din alt carnet.

Aerele de martir, grandomania și falșa modestie trebuiesc lăsate la domiciliu; în societate, falșii martiri, grandomanii și pseudo-modeștii sînt oameni anoști, — ca să nu zic saltimbanci.

A.

CRONICA VESELA

VIS ȘI REALITATE

— CU TRENUL FULGER —

Prietenul^ă A. Mirea.

Miezul nopții. Lumânarea
Arde pe sfârșite'n sfeșnic.
Liniște. Doar numai gândul
Clocotește veșnic, veșnic.

Iată ei, de-asăară, Bubi,
Mi-am făcut un turn din fum,
Și-un castel măreț și jalnic
Din chibrituri și din scrum.

Și de n'aș avea pe Bubi,
Favoritul meu căfel, —
Ce m'aș face numai singur?
Ce m'aș face fără el?

Am luat pe Rozalinda,
Fata contelui Cutare,
Om ce nu mai știe câte
Ape și pământuri are.

Bubi mi-e moșia 'ntreagă
Și castelul feudal,
Bubi mi-este Dona Clara,
Tip frumos, medieval.

Străneșoatu lui «De Spada»,
Capul unei dinastii
Ce-a produs regi mari și jalnic
Și eroi în bătălii.

Bubi 'ncolo, Bubi 'ncoace,
Bubi-î singura-mi avere,
Bubi mi-e moștenitorul
Și aleasa mîngîiere.

Hei! Să vezi pe Rozalinda!...
Toți Virguli și Horații
Nu-s în stare să descrie
Ale ei frumoase grații.

Bubi însă stă în pace;
Dar la ce gîndește oare,
De și-a pus pe labe botul
Și-a lui coadă 'ntre picioare?

Pana maestrului Dante
N'ar putea să talmăcească
Chipul sfînt al Rozalindei,
Frumusețea ei cerească.

De-ai fuma și tu, măi Bubi,
Ai vedea atunci ca mine,
Printre fumul de țigară:
Ochi albaștri, fețe pline,

Venus poate-ar fi jicnită
De atîta feerie,
Și pe scumpă Rozalindă
Poate-ar prinde gelozie.

Buze roși și voluptoase,
Trupuri de Citereane,
Imbrăcate în mătăsuri
Și țesuturi diafane.

Bubi măi, dar lasă somnul
Și măi scoală-te nișel...
Uf! anost măi ești, măi Bubi,
Favoritul meu căfel.

Scoală, bre, și te mai uită,
 Vezi-mi parcul și moșia
 Și castelul singuratic,
 Și admiră-mi bogăția.

California întreagă,
 Eldorado, scump tezour,
 N'ar putea să'nlocuiască
 Avuțiile-mi de aur.

Innaintea mea se'nchină
 Toți bancherii, feodalii,
 Prinții, conții, cavalerii,
 Vulgul, bre, și cardinalii.

In palatul meu feeric,
 Vino, dragul meu căfel,
 Veți călca pe isphahanuri
 Și picturi de Rafael.

Te-or servi la masă Hebe
 Și Haritele măestre,
 Iar Orfeu și Apolone
 Ne-or cânta pe la ferestre.

Pan, bufonul curții mele,
 Guraliv ca o morișcă,
 Ne va face să tot ridem
 Când ne va cânta din trișcă.

Cupele vor fi umplute
 Cu mureș, divin nectar,
 Și-om uita pentru vecie
 Al durerilor pahar.

Luminarea 'ncet se stinge,
 Intunericul pătrunde,
 Liniștit ca o fantomă
 În misterioase unde, —

Și cuprinde 'ncet și tainic
 Sărăcuța mea mansardă...
 Cum n'am un chibrit acuma
 Să-l fac lampă și să ardă!

Phii! se dărîmă castelul,
 Nu mai văd acuma fumul,
 Și din toată bogăția
 Nu-mi rămîne decît scrumul.

Stinsă este luminarea,
 Dărîmat îmi e castelul,
 Dintr'atîta bogăție
 N'a rămas decît căfelul.

Bubi măi, măi dragă Bubi,
 Iar sîntem ca altă dată,
 Sufără vîntu 'n buzunare:
 Sărăcie lungă, lată.

Iar sosesc amare timpuri,
 Vremi diabolice de criză,
 Cînd c'un capăt de țigară
 S'ar putea să-mi faci surpriză...

Sărăcie! Sărăcie!
 Blestemată Sărăcie!
 Pînă cînd, mă rog, cu mine
 Ai să fii tovărășie?

IVAN TURBINĂ